

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

8. května 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Pracovní poměry na dobu určitou – Smlouvy uzavřené se zaměstnavatelem z veřejného sektoru – Opatření, která mají postihovat zneužívání smluv na dobu určitou – Přeměna pracovního poměru na pracovní poměr na dobu neurčitou – Omezení zpětného účinku přeměny – Neexistence finanční náhrady škody“

Ve věci C-494/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Corte d'appello di Trento (odvolací soud v Tridentu, Itálie) ze dne 13. července 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 14. srpna 2017, v řízení

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca – MIUR

proti

Fabiu Rossatovi,

Conservatorio di Musica F. A. Bonporti,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně Soudního dvora vykonávající funkci předsedkyně prvního senátu, A. Arabadžev (zpravodaj), E. Regan, C. G. Fernlund a S. Rodin, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: R. Schiano, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za F. Rossata A. Mastrolia, avvocatessa,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s L. Fiandaca, C. Colelli a G. D'Avanzo, avvocati dello Stato,
- za Evropskou komisi G. Gattinarou a M. van Beekem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 6. prosince 2018,

* Jednací jazyk: italština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu ustanovení 5 bodu 1 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřené dne 18. března 1999 (dále jen „rámcová dohoda“) a obsažené v příloze směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. 1999, L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03, s. 368).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Ministero dell’Istruzione, dell’Università et della Ricerca – MIUR (ministerstvo pro vzdělávání, vysoké školství a výzkum – MIUR, Itálie) na jedné straně a Fabiem Rossatem a Conservatorio di Musica F. A. Bonporti (hudební konzervatoř F. A. Bonporti) na straně druhé ve věci náhrady škody, která údajně vznikla F. Rossatovi z důvodu využívání po sobě jdoucích smluv na dobu určitou v období od 18. listopadu 2003 do 2. září 2015.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Účelem směrnice 1999/70 je podle jejího článku 1 „provedení rámcové dohody [...] uzavřené [...] mezi obecnými mezioborovými organizacemi [Evropskou konfederací odborových svazů (EKOS), Evropskou unií konfederací průmyslu a zaměstnavatelů (UNICE) a Evropským střediskem podniků s veřejnou účastí a podniků obecného ekonomického zájmu (CEEP)], která je obsažena v příloze“.
- 4 Podle ustanovení 1 rámcové dohody je jejím účelem zlepšit kvalitu práce na dobu určitou zajištěním uplatňování zásady zákazu diskriminace a vytvořit rámec, který zabrání zneužití vyplývajícimu z použití po sobě jdoucích pracovních smluv nebo poměrů uzavřených na dobu určitou.
- 5 Ustanovení 5 rámcové dohody, nadepsané „Opatření k předcházení zneužití“, stanoví:
 - „1. K předcházení zneužití vznikajícímu využitím po sobě jdoucích pracovních smluv nebo poměrů na dobu určitou, pokud žádná právní opatření pro předcházení zneužití neexistují, zavedou členské státy po konzultaci se sociálními partnery, v souladu s vnitrostátními právními předpisy, kolektivními smlouvami nebo zvyklostmi, nebo sociální partneři, způsobem, který přihlédne k potřebám specifických odvětví nebo kategorií zaměstnanců, jedno nebo více z následujících opatření:
 - a) objektivní důvody ospravedlňující obnovení těchto pracovních smluv a poměrů,
 - b) maximální celkové trvání po sobě jdoucích pracovních smluv a poměrů na dobu určitou,
 - c) počet obnovení těchto smluv a poměrů.
 2. Členské státy po konzultaci se sociálními partnery nebo sociální partneři případně stanoví podmínky, za jakých jsou pracovní smlouvy nebo poměry na dobu určitou
 - a) považovány za „po sobě jdoucí“;
 - b) považovány za uzavřené na dobu neurčitou.“

Italské právo

- 6 Článek 1 odst. 95 legge n. 107 – Riforma del sistema nazionale di istruzione e formazione e delega per il riordino delle disposizioni legislative vigenti (zákon č. 107 o reformě vnitrostátního systému vzdělávání a odborné přípravy a o delegaci ke změně platných právních předpisů) ze dne 13. července 2015 (GURI č. 162 ze dne 15. července 2015, dále jen „zákon č. 107/2015“) stanoví:

„Pro školní rok 2015/2016 je [MIUR] oprávněno postupovat podle mimořádného plánu přijímání pedagogických pracovníků na dobu neurčitou do veřejných školských zařízení na všech úrovních za účelem obsazení všech společných a podpůrných pracovních míst ze seznamu ‚rozpočtových pracovních míst‘, která jsou stále neobsazena a volná po ukončení přijímání na stálá místa v daném školním roce podle článku 399 konsolidovaného znění uvedeného v [decreto legislativo n. 297 – Testo unico delle disposizioni legislative in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (legislativní nařízení č. 297, kterým se stanoví jednotné znění legislativních ustanovení použitelných v oblasti školství) ze dne 16. dubna 1994 [běžný doplněk ke GURI č. 115 ze dne 19. května 1994 (dále jen „nařízení č. 297/1994)], po kterém budou seznamy vhodných uchazečů vzešlých z výběrových řízení na základě kvalifikačních předpokladů a zkoušek zveřejněné před rokem 2012 zrušeny [...]“

- 7 Článek 1 odst. 131 zákona č. 107/2015 stanoví:

„Od 1. září 2016 smlouvy na dobu určitou uzavřené s pedagogickými, vzdělávacími, administrativními, technickými a pomocnými pracovníky ve školských a vzdělávacích státních institucích za účelem obsazení uprázdněných a volných míst nemohou překročit celkovou délku trvání 36 měsíců, a to i v případě, že na sebe nenavazují.“

- 8 Článek 1 odst. 132 zákona č. 107/2015 stanoví:

„Předběžný rozpočet [MIUR] stanoví vytvoření fondu pro platby při výkonu soudních rozhodnutí, jejichž předmětem je náhrada škody vyplývající z používání smluv na dobu určitou po celkovou dobu přesahující 36 měsíců, a to i v případě, že na sebe nenavazují, na uprázdněná a volná místa, s rozpočtem ve výši 10 milionů eur pro každý z roků 2015 a 2016 [...]“

- 9 Článek 399 nařízení č. 297/1994 stanoví, že přijímání pedagogických pracovníků probíhá na základě výběrových řízení a stálých seznamů vhodných uchazečů.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 10 Fabio Rossato byl hudební konzervatoří F. A. Bonporti zaměstnán jako učitel hry na akordeon na základě po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou, z nichž první byla uzavřena dne 18. listopadu 2003. Tento pracovní poměr pokračoval bez přerušení na základě 17 po sobě jdoucích pracovních smluv uzavřených na dobu určitou za účelem zastávání téhož pracovního místa.
- 11 Dne 20. prosince 2011 podal F. Rossato k Tribunale di Rovereto (soud v Roveretu, Itálie) návrhy znějící na určení protiprávnosti ustanovení souvisejících s ukončením jednotlivých pracovních smluv na dobu určitou, které uzavřel se svým zaměstnavatelem, a na dosažení přeměny svého pracovního poměru na dobu určitou na pracovní poměr na dobu neurčitou se zpětným účinkem ke dni uzavření první smlouvy (dále jen „přeměna“). Podpůrně se rovněž domáhá náhrady škody způsobené zneužíváním těchto pracovních smluv uzavřených na dobu určitou, jakož i zohlednění podle ustanovení 4 rámcové dohody počtu let odpracovaných v rámci tohoto pracovního poměru pro výpočet jeho odměny. Tribunale di Rovereto (soud v Roveretu) vyhověl jen návrhu na uznání počtu odpracovaných let pro účely odměňování. Zamítl nároky založené na zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv uzavřených na dobu určitou.

- 12 Corte d'appello di Trento (odvolací soud v Tridentu), kterému podalo MIUR dne 5. března 2013 odvolání proti tomuto rozsudku a F. Rossato dne 31. května 2013 vzájemné odvolání, přerušil několikrát řízení až do vydání rozsudku ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další (C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401), a rozhodnutí Corte costituzionale (Ústavní soud, Itálie) a Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud, Itálie) týkajících se zákona č. 107/2015, který byl přijat dne 13. července 2015 po vydání rozsudku ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další (C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401), za účelem přizpůsobení vnitrostátní právní úpravy povinností vyplývajícím z rámcové dohody, které konstatoval Soudní dvůr uvedeným rozsudkem.
- 13 Dne 2. září 2015, v době, kdy probíhalo řízení před odvolacím soudem, byl F. Rossato přijat svým zaměstnavatelem na stále pracovní místo se zpětným účinkem k 1. lednu 2014, čímž byl jejich pracovní poměr přeměněn na pracovní poměr na dobu neurčitou. Předkládající soud uvádí, že jmenování F. Rossata na stálé místo na základě článku 399 legislativního nařízení č. 297/1994 vyplývá z jeho umístění na stálém seznamu vhodných uchazečů, a nikoli z provádění mimořádného plánu přijímání zavedeného zákonem č. 107/2015.
- 14 Předkládající soud poznamenává, že Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud) s odkazem na judikaturu Corte costituzionale (Ústavní soud) rozhodl, že přechodná ustanovení stanovená v čl. 1 odst. 95 zákona č. 107/2015 o mimořádném přijímání pedagogických pracovníků, kteří dosáhli potřebného umístění v seznamu vhodných uchazečů, provádějí pravidla stanovená Soudním dvorem v rozsudku ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další (C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401). Měl zejména za to, že přeměna pracovního poměru na dobu určitou na pracovní poměr na dobu neurčitou stanovená tímto zákonem na základě mimořádného plánu přijímání, stejně jako jiné případné přeměny na pracovní poměr na dobu určitou s tímtež účinkem, jako je přijímání na stálé místo z důvodu postupu v pořadí na seznamu vhodných uchazečů, jsou, pokud jde o zneužívání před vstupem zákona č. 107/2015 v platnost, opatřeními, která jsou přiměřená, dostatečně účinná a odrazující a umožňují postihovat tato zneužívání, takže zaměstnanec, jehož pracovní poměr se z jakékoli důvodu přeměnil, nemůže mít v této souvislosti nárok na žádnou finanční náhradu.
- 15 Předkládající soud má však pochybnosti o legalitě takového soudního výkladu ve světle rámcové dohody a pravidel formulovaných Soudním dvorem v rozsudku ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další (C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401).
- 16 Za těchto podmínek se Corte d'appello di Trento (odvolací soud v Tridentu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být ustanovení 5 bod 1 rámcové dohody [...] vykládáno v tom smyslu, že brání použití článku 1 odst. 95, článků 131 a 132 zákona č. 107/2015, jejichž ustanovení napříště stanovují přeměnu pracovních poměrů na dobu určitou pedagogických pracovníků na pracovní poměry na dobu neurčitou, bez zpětného účinku a bez náhrady škody, jako opatření, která jsou přiměřená, dostatečně účinná a odrazující k tomu, aby zajistila plnou účinnost právních norem rámcové dohody v souvislosti s porušením této dohody v důsledku zneužívání po sobě následujících smluv na dobu určitou v době předcházející datu nabytí účinnosti opatření vyplývajících z výše uvedených ustanovení?“

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 17 Italská vláda zpochybňuje přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Tvrdí v tomto ohledu, že v rozsahu, v němž se položená otázka týká čl. 1 odst. 95 a článků 131 a 132 zákona č. 107/2015, je hypotetická z důvodu, že tato právní úprava se neuplatní na situaci, o kterou se jedná ve věci v původním řízení. Uvádí, že pracovní poměr F. Rossata byl přeměněn nikoli na základě čl. 1

odst. 95 tohoto zákona, nýbrž na základě „předchozích nástrojů výběru a výběrových řízení“, které byly používány předtím, než uvedený zákon nabyl účinnosti, v daném případě přijímání na stálé pracovní místo na základě umístění v seznamu vhodných uchazečů.

- 18 Z předkládacího rozhodnutí však vyplývá, že Corte costituzionale (Ústavní soud) a Corte di cassazione (Nejvyšší kasační soud) při uplatňování zákona č. 107/2015, který obecně vylučuje, aby byla dotčenému zaměstnanci nahrazena škoda, jestliže byl jeho pracovní poměr na dobu určitou přeměněn na pracovní poměr na dobu neurčitou, nerozlišují mezi případy přeměny pracovního poměru podle tohoto zákona, zejména na základě mimořádného plánu přijímání upraveného v jeho čl. 1 odst. 95, a případy přeměny vyplývajícími z provádění nástrojů výběru a výběrového řízení zavedených před přijetím uvedeného zákona. Předkládající soud uvádí, že tyto soudy tedy rozšířily působnost zákona č. 107/2015 na takové pedagogické pracovníky, jako je F. Rossato, jejichž pracovní poměr byl přeměněn na základě uvedených nástrojů, čehož účinkem je rovněž vyloučení jakéhokoli nároku těchto pedagogických pracovníků na náhradu škody.
- 19 V tomto kontextu je třeba připomenout, že na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí na vlastní odpovědnost a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, se vztahuje domněnka relevance. Odmítnutí Soudního dvora rozhodnout o žádosti podané vnitrostátním soudem je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými a právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 4. prosince 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, bod 27, jakož i citovaná judikatura).
- 20 Vzhledem k informacím obsaženým v předkládacím rozhodnutí je třeba mít v tomto případě za to, že předběžná otázka položená Soudnímu dvoru není hypotetická, a tudíž je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce přípustná.

K předběžné otázce

- 21 Je třeba připomenout, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny (zejména viz rozsudek ze dne 27. března 2014, Le Rayon d'Or, C-151/13, EU:C:2014:185, bod 25 a citovaná judikatura).
- 22 V tomto ohledu z odůvodnění předkládacího rozhodnutí vyplývá, že pracovní poměr na dobu určitou F. Rossata byl dne 2. září 2015 přeměněn na pracovní poměr na dobu neurčitou se zpětným účinkem k 1. lednu 2014.
- 23 Položenou otázku je tudíž třeba chápat tak, že jejím cílem je zjistit, zda ustanovení 5 bod 1 rámcové dohody musí být vykládáno v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jak ji aplikují nejvyšší vnitrostátní soudy, která vylučuje, aby pedagogickým pracovníkům, kteří jsou součástí veřejného sektoru a jejichž pracovní poměr na dobu určitou byl s omezeným zpětným účinkem přeměněn na pracovní poměr na dobu neurčitou, měli jakýkoli nárok na finanční náhradu škody z důvodu zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv uzavřených na dobu určitou.
- 24 Úvodem je třeba připomenout, že ustanovení 5 bod 1 rámcové dohody ukládá členským státům, aby s cílem zabránit zneužití po sobě jdoucích pracovních smluv nebo poměrů uzavřených na dobu určitou přijaly alespoň jedno ze zde vyjmenovaných opatření, pokud jejich vnitrostátní právo

neobsahuje rovnocenná právní opatření (rozsudky ze dne 7. března 2018, Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, bod 26 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 25. října 2018, Sciotto, C-331/17, EU:C:2018:859, bod 32).

- 25 Členské státy mají v tomto ohledu prostor pro uvážení, jelikož se mohou rozhodnout pro použití jednoho nebo více opatření vyjmenovaných v uvedeném ustanovení 5 bodě 1 písm. a) až c) nebo stávajících rovnocenných právních opatření, a to s přihlédnutím k potřebám specifických odvětví nebo kategorií zaměstnanců (rozsudky ze dne 7. března 2018, Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, bod 27 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 25. října 2018, Sciotto, C-331/17, EU:C:2018:859, bod 33).
- 26 Ustanovení 5 bod 1 rámcové dohody tím vytyčuje členským státům obecný cíl spočívající v zabránění takovému zneužívání, přičemž jim však ponechává volbu prostředků k jeho dosažení za předpokladu, že tím neohrozí účel nebo užitečný účinek rámcové dohody (rozsudky ze dne 7. března 2018, Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, bod 28 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 25. října 2018, Sciotto, C-331/17, EU:C:2018:859, bod 34)
- 27 Kromě toho nestanoví-li unijní právo, tak jako v projednávané věci, konkrétní postihy pro případ, že by bylo přesto zjištěno zneužití, jsou vnitrostátní orgány povinny přijmout opatření, jež musí být nejen přiměřená, ale i dostatečně účinná a odrazující k tomu, aby zajistila plnou účinnost právních norem přijatých k provedení rámcové dohody (rozsudek ze dne 7. března 2018, Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, bod 29 a citovaná judikatura).
- 28 Z toho vyplývá, že pokud k takovému zneužití po sobě jdoucích pracovních smluv nebo poměrů na dobu určitou došlo, musí být možné použít opatření poskytující účinné a rovnocenné záruky ochrany zaměstnanců za účelem uložení příslušné sankce za toto zneužití a odstranění následků porušení unijního práva (rozsudky ze dne 3. července 2014, Fiamingo a další, C-362/13, C-363/13 a C-407/13, EU:C:2014:2044, bod 64; ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další, C-22/13, C-61/13 a C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401, bod 79, jakož i ze dne 7. března 2018, Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, bod 31).
- 29 Není věcí Soudního dvora vykládat ustanovení vnitrostátního práva, jelikož tento úkol přísluší výlučně předkládajícímu soudu, který musí v projednávaném případě určit, zda jsou požadavky připomenuté v předchozích bodech splněny dotčenou vnitrostátní právní úpravou. Soudní dvůr však při rozhodování o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce může případně podat upřesnění, aby vnitrostátnímu soudu poskytl vodítka při jeho posuzování (viz zejména rozsudek ze dne 7. března 2018, Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, bod 45).
- 30 Je třeba zaprvé konstatovat, že Soudní dvůr měl v rozsudku ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další (C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401) za to, že právní úprava platná před zákonem č. 107/2015 neobsahovala dostatečně účinnou a odrazující sankci k zajištění plné účinnosti norem přijatých na základě rámcové dohody. Soudní dvůr měl konkrétně za to, že jediná možnost pedagogických pracovníků, o které se jednalo v této věci, jak dosáhnout přeměny po sobě jdoucích pracovních poměrů na dobu určitou na pracovní poměry na dobu neurčitou, závisela na jejich přijetí na stálé místo na základě postupu v pořadí na stálém seznamu vhodných uchazečů, a tudíž na okolnostech, které je třeba považovat za nepředvídatelné a nahodilé, jelikož závisí na celkové délce pracovních smluv na dobu určitou, jakož i na pracovních místech, která se mezitím uprázdnila (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další, C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401, bod 107).
- 31 Soudní dvůr se v tomto ohledu opřel o okolnost, že doba nutná k přijetí pedagogických pracovníků na stálé místo v rámci tohoto režimu je velice proměnlivá a nejistá (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další, C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401, bod 105).

- 32 V projednávaném případě vyplývá ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, že s cílem zajistit přechod na nový systém obsahující opatření k zabránění zneužívání pracovních smluv uzavřených na dobu určitou a k postihu tohoto zneužívání přijal vnitrostátní zákonodárce mimořádný plán přijímání zaměstnanců, který stanoví, že ve školním roce 2015/2016 budou přeměněny všechny pracovní smlouvy uzavřené na dobu určitou s pedagogickými pracovníky, jejichž postavení je „nejisté“, postupným a úplným vyčerpáním seznamů vhodných uchazečů a pořadí, které správním orgánům sloužilo k přijímání pedagogických pracovníků na dobu určitou.
- 33 Italská vláda rovněž uvedla, že až do jejich ukončení sledovala současně probíhající postupy přijímání pedagogických pracovníků, kteří již byli umístěni na předních místech seznamů vhodných uchazečů, na stálá místa. Článek 1 odst. 95 zákona č. 107/2015 totiž v tomto ohledu stanoví, že se postupuje podle mimořádného plánu přijímání pedagogických pracovníků „za účelem obsazení [...] pracovních míst, která jsou stále neobsazena a volná po ukončení přijímání na stálá místa v daném školním roce podle článku 399 [legislativního nařízení č. 297/1994]“, tj. přijímání na stálá místa na základě postupu v pořadí na stálém seznamu vhodných uchazečů.
- 34 S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, mimořádné přijímání a takové postupy podle článku 399 legislativního nařízení č. 297/1994, jako je postup, který vedl k přijetí F. Rossata na stálé místo, se podle všeho týkaly stejné kategorie pedagogických pracovníků, a tudíž pracovní poměr na dobu určitou F. Rossata měl být nejpozději na konci školního roku 2015/2016 přeměněn na pracovní poměr na dobu neurčitou buď z důvodu ukončení již probíhajícího postupu přijímání na stálé pracovní místo, nebo na základě mimořádného plánu přijímání.
- 35 Tato okolnost, je-li prokázána, umožňuje učinit závěr, že situace F. Rossata zapadá do kontextu, který se z důvodu reformy zavedené zákonem č. 107/2015 z hlediska skutkového a právního výrazně liší od situace, o kterou se jednalo v rozsudku ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další (C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401).
- 36 Na rozdíl od situace pedagogických pracovníků ve věci, ve které byl vydán uvedený rozsudek, nebyla totiž přeměna pracovního poměru F. Rossata nejistá, nepředvídatelná a nahodilá, jelikož se stala na základě zákona č. 107/2015 povinnou.
- 37 Skutečnost, že sankce stanovená takovou právní úpravou je dostatečně účinná a odrazující, nemůže být zpochybněna na základě údajné nepředvídatelnosti a nahodilosti přeměny pracovního poměru.
- 38 Pokud jde zadruhé o neexistenci náhrady škody v případě přeměny takového pracovního poměru, je třeba připomenout, jak vyplývá z bodů 24 až 26 tohoto rozsudku, že členské státy mají široký prostor pro uvážení při volbě opatření, kterými by mohly být dosaženy cíle jejich sociální politiky.
- 39 Je třeba dále uvést, že z ustanovení 5 bodu 2 rámcové dohody vyplývá, že členské státy mají možnost stanovit jakožto opatření, která mohou předcházet zneužívání pracovních smluv uzavřených na dobu určitou, přeměnu pracovních poměrů na dobu určitou na pracovní poměry na dobu neurčitou, přičemž stabilita zaměstnání, kterou posledně uvedené poměry poskytují, je významným prvkem ochrany zaměstnanců,
- 40 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr měl za to, že právní úprava, která stanoví kogentní pravidlo, podle něhož jsou v případě zneužití pracovních smluv uzavřených na dobu určitou tyto smlouvy přeměněny na pracovní poměr na dobu neurčitou, může obsahovat opatření, které účinně postihuje takové zneužití (zejména viz rozsudek ze dne 3. července 2014, Fiamingo a další, C-362/13, C-363/13 a C-407/13, EU:C:2014:2044, bod 70, jakož i citovaná judikatura), a tudíž splňovat požadavky připomenuté v bodech 27 a 28 tohoto rozsudku.

- 41 Judikatura však nevyžaduje souběh opatření (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 2. srpna 1993, Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, bod 25, jakož i ze dne 17. prosince 2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, body 32 a 35).
- 42 Navíc zásada úplné náhrady vzniklé škody ani zásada proporcionality neukládají povinnost zaplatit represivní náhradu škody (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. prosince 2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, bod 37).
- 43 Tyto zásady totiž ukládají členským státům, aby stanovily přiměřenou náhradu škody, která překračuje čistě symbolickou náhradu, avšak nikoli plnou náhradu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. dubna 1984, von Colson a Kamann, 14/83, EU:C:1984:153, bod 28; ze dne 2. srpna 1993, Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, bod 26, jakož i ze dne 17. prosince 2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, bod 33).
- 44 Ostatně pokud jde o skutečnost, F. Rossato se dovolává rozdílného zacházení ve vztahu k zaměstnancům, kteří získali náhradu škody od zaměstnavatele z důvodu zneužití pracovních smluv uzavřených na dobu určitou před nabytím účinnosti zákona č. 107/2015 a mohli mít na základě předchozí právní úpravy nárok na náhradu škody i na zaměstnání na základě pracovní smlouvy uzavřené na dobu neurčitou, stačí připomenout, že vzhledem k tomu, že rozdílné zacházení s oběma kategoriemi zaměstnanců na dobu určitou vyplývalo ze změny použitelných právních předpisů, nevztahuje se na něj zásada zákazu diskriminace zakotvená v ustanovení 4 rámcové dohody (viz rozsudek ze dne 21. listopadu 2018, Viejobueno Ibáñez a de la Vara González, C-245/17, EU:C:2018:934, body 50, jakož i 51).
- 45 Vzhledem k výše uvedenému je třeba konstatovat, že rámcová dohoda neukládá členským státům, aby v případě zneužití pracovních smluv uzavřených na dobu určitou stanovily nárok na náhradu škody, který by doplňoval přeměnu pracovního poměru na dobu určitou na pracovní poměr na dobu neurčitou.
- 46 Předkládající soud se zatřetí táže Soudního dvora na slučitelnost omezeného zpětného účinku přeměny pracovního poměru F. Rossata s ustanovením 5 bodu 1 rámcové dohody. Zdůrazňuje v tomto ohledu, že před tím, než v září 2015 došlo k přeměně pracovního poměru F. Rossata s účinností ode dne 1. ledna 2014, pracoval F. Rossato jako učitel hudby na základě 17 pracovních smluv uzavíraných na dobu určitou po zvláště dlouhé období, a sice od 18. listopadu 2003 do 2. září 2015. Předkládající soud kromě toho uvádí, že takového přeměna pracovního poměru v soukromém sektoru z důvodu zneužití pracovních smluv uzavřených na dobu určitou by měla zpětný účinek k datu uzavření první pracovní smlouvy. Má za to, že z toho vyplývá pro žalobce v původním řízení zejména plné zohlednění doby odpracované na základě po sobě jdoucích pracovních smluv uzavřených na dobu určitou pro účely určení jeho odměny.
- 47 V tomto ohledu je třeba připomenout, že okolnost, že opatření přijaté vnitrostátním zákonodárcem v soukromém sektoru je nejrozsáhlejší ochranou, která může být zaměstnanci přiznána, nemůže mít sama o sobě za následek, že bude oslabena účinnost vnitrostátních opatření použitelných na zaměstnance ve veřejném sektoru (rozsudek ze dne 7. března 2018, Santoro, C-494/16, EU:C:2018:166, bod 51).
- 48 Kromě toho je třeba konstatovat, že zohlednění celé doby odpracované na základě pracovních smluv uzavřených na dobu určitou při přijímání dotčeného zaměstnance na stálé místo by znamenalo takové úplné obnovení služebního postupu, jako je obnovení vyhrazené úředníkům, kteří uspěli ve výběrovém řízení. V tomto kontextu je třeba připomenout, že unijní právo neukládá členským státům povinnost zacházet stejně se stálými úředníky přijatými na základě otevřeného výběrového řízení a s úředníky přijatými na základě kvalifikačních předpokladů spočívajících v jejich odborné zkušenosti získané v rámci pracovních smluv uzavřených na dobu určitou, pokud toto odlišné zacházení vyplývá z nutnosti zohlednit požadovanou kvalifikaci a povahu úkolů, za které musí stálí úředníci přebírat

odpovědnost, a z nutnosti zabránit vzniku obrácené diskriminace těchto stálých úředníků (zejména viz rozsudek ze dne 20. září 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, body 46 a 47, jakož i citovaná judikatura).

- 49 Nelze totiž vyloučit, že omezení zpětného účinku přeměny pracovního poměru F. Rossata by mohlo být alespoň částečně odůvodněno zvláštnostmi veřejného sektoru.
- 50 V projednávaném případě je však třeba zdůraznit, že zohlednění odpracované doby, které bylo přiznáno F. Rossatovi, se nadále týká významně kratšího období, než je období, během něhož pracoval na základě pracovních smluv uzavřených na dobu určitou.
- 51 I když je členský stát při provádění ustanovení 5 bodu 1 rámcové dohody oprávněn zohlednit potřeby takového specifického odvětví, jako je školství, nelze toto právo chápat tak, že mu umožňuje vyhnout se povinnosti stanovit vhodné opatření, které by řádně postihovalo zneužívání po sobě jdoucích smluv na dobu určitou (rozsudek ze dne 26. listopadu 2014, Mascolo a další, C-22/13, C-61/13 až C-63/13 a C-418/13, EU:C:2014:2401, bod 118). Jak bylo připomenuto v bodě 28 tohoto rozsudku, takové opatření musí být zejména přiměřené.
- 52 Přísluší tedy předkládajícímu soudu, aby posoudil, zda s ohledem na případné odůvodnění omezeného zohlednění doby odpracované na základě pracovních smluv uzavřených na dobu určitou na jedné straně a na zvláště dlouhé období zneužívání, jehož předmětem byl F. Rossato, na straně druhé je zohlednění jeho odpracované doby se zpětným účinkem k 1. lednu 2014 přiměřeným opatřením k řádnému postihu tohoto zneužívání a k odstranění následků porušení unijního práva ve smyslu judikatury citované v bodě 28 tohoto rozsudku.
- 53 Vzhledem k výše uvedenému je třeba odpovědět na položenou otázku tak, že ustanovení 5 bod 1 rámcové dohody musí být vykládáno v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jak je aplikovaná nejvyššími vnitrostátními soudy, která vylučuje, aby pedagogickým pracovníkům, kteří jsou součástí veřejného sektoru a jejichž pracovní poměr na dobu určitou byl s omezeným zpětným účinkem přeměněn na pracovní poměr na dobu neurčitou, měli jakýkoli nárok na finanční náhradu škody z důvodu zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv uzavřených na dobu určitou, pokud tato přeměna není nejistá, nepředvídatelná ani nahodilá a omezené zohlednění doby odpracované na základě uvedených pracovních smluv uzavřených na dobu určitou je přiměřeným opatřením k postihu tohoto zneužívání, což musí ověřit předkládající soud.

K nákladům řízení

- 54 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Ustanovení 5 bod 1 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřené dne 18. března 1999 a obsažené v příloze směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS musí být vykládáno v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jak je aplikovaná nejvyššími vnitrostátními soudy, která vylučuje, aby pedagogickým pracovníkům, kteří jsou součástí veřejného sektoru a jejichž pracovní poměr na dobu určitou byl s omezeným zpětným účinkem přeměněn na pracovní poměr na dobu neurčitou, měli jakýkoli nárok na finanční náhradu škody z důvodu zneužívání po sobě jdoucích pracovních smluv uzavřených na dobu určitou, pokud tato přeměna není nejistá, nepředvídatelná ani nahodilá

a omezené zohlednění doby odpracované na základě uvedených pracovních smluv uzavřených na dobu určitou je přiměřeným opatřením k postihu tohoto zneužívání, což musí ověřit předkládající soud.

Podpisy.